Ministerie van Justitie en Veiligheid

Minister voor Rechtsbescherming

Datum
24 april 2023

Ons kenmerk
4563041

nota

Beleidsreactie op WODC-rapport 'De effectiviteit van de BORG-training'

1. Aanleiding

Op 19 september jl. ontving de Tweede Kamer van u het onderzoeksrapport *De effectiviteit van de BORG-training. Een vergelijkend recidiveonderzoek onder daders van partnergeweld*. Het onderzoek is uitgevoerd door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) op aanvraag van het ministerie van Justitie en Veiligheid, als sluitstuk van een meerjarig onderzoekstraject naar recidive onder daders van huiselijk geweld. Met deze brief biedt u de Tweede Kamer de beleidsreactie op dit rapport, mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgaande Kamerbrief en deze aan de Tweede Kamer te sturen.

3. Kernpunten

In dit onderzoek van het WODC is onderzocht in hoeverre de BORG-training effectief is in het terugdringen van de (huiselijk gewelds)recidive bij daders van partnergeweld. Dat wil zeggen dat het WODC heeft onderzocht of de inzet van de BORG-training effectief is in het voorkomen dat daders van partnergeweld binnen één tot drie jaar opnieuw worden vervolgd vanwege het plegen van respectievelijk huiselijk geweld, een geweldsdelict of enig delict. In het onderzoek is geen bewijs gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive. In de studie zijn diverse knelpunten gesignaleerd in de uitvoering van de BORG-training. Het WODC doet aanbevelingen voor de doorontwikkeling van de training, voor toekomstig onderzoek en voor beleid voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

In de beleidsreactie geeft u aan dat de kritische onderzoeksresultaten goede grond bieden voor een kwalitatieve verbetering van de training, voor een betere inzet van de training en voor een vroegtijdiger inzet van de training. De reclassering was reeds begonnen met de voorbereiding van de doorontwikkeling van de training. Deze voorbereiding heeft wel enkele maanden vertraging opgelopen tijdens het traject dat ziet op de verandering in het kwaliteitssysteem voor gedragsinterventies van de reclassering (zie de laatste paragraaf van de brief). Inmiddels is het plan van aanpak voor de doorontwikkeling in concept gereed en is bekend hoe de reclassering de bevindingen van het WODC

meeneemt in de doorontwikkeling (en kunt u de Tweede Kamer hierover informeren in deze beleidsreactie). Samen met de staatssecretaris van VWS, de VNG en de betrokken organisaties gaat u het komende halfjaar verkennen hoe de doorontwikkelde BORG-training niet alleen in strafrechtelijk kader maar ook in vrijwillig kader kan worden ingezet en hoe de verwijzing door bijvoorbeeld Veilig Thuis of wijkteam georganiseerd kan worden. Hiervoor noemt u een aantal redenen:

- De doelgroep van de training is gebaat bij vroege interventie;
- Het tevens in het vrijwillig kader aanbieden van de doorontwikkelde BORG-training biedt de mogelijkheid om, indien de situatie dat toelaat, partners in een eerder stadium te laten deelnemen aan de training;
- Daders blijken kort na het geweldsincident het meest gemotiveerd en ontvankelijk voor het volgen van de training, terwijl het in strafrechtelijk kader langer kan duren voordat de training kan worden ingezet.

Daarnaast heeft uw voorganger in een Kamerbrief van 6 december 2021 toegezegd de Tweede Kamer nader te informeren over het nieuwe kwaliteitssysteem rond de gedragsinterventies van de reclassering[1]. Met de voorliggende brief doet u deze toezegging gestand. Zoals aan de Kamer destijds is gemeld maken de gedragsinterventies sinds 2022 deel uit van de subsidierelatie tussen het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de drie reclasseringsorganisaties en koopt de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) deze niet langer in. Met het beëindigen van de inkooprelatie van DJI heeft u tevens besloten om de doorontwikkeling van interventies niet langer via het Kwaliteitsprogramma Forensische Zorg te laten lopen. De reclassering kan nu naar eigen keuze expertise uit de wetenschap of andersoortige onderzoeksinstituten hierbij betrekken.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

- De aanpak van huiselijk geweld heeft onlangs de nodige politieke aandacht gekregen, mede naar aanleiding van de recente dood van een aantal vrouwen in Nederland, vermoedelijk veroorzaakt door hun (ex-)partner. In mediaberichtgeving werd gerefereerd aan de jaarlijkse cijfers van het CBS over moord en doodslag, waaruit blijkt dat in gevallen waarin vrouwen in Nederland worden gedood, hun (ex-)partner vaak de dader is. Ook blijkt uit prevalentiecijfers van het WODC en het CBS in december 2022 dat huiselijk geweld een groot maatschappelijk probleem is in Nederland.
- Er was politieke aandacht voor dit onderwerp:
    - tijdens het commissiedebat Slachtofferbeleid (23 februari jl.); het Kamerlid Mutluer (PvdA) vroeg of een internationaal rechtsvergelijkend onderzoek naar psychisch geweld mee kon in een WODC-onderzoek naar uitstoting uit religieuze gemeenschappen. Hierop antwoordde u dat een internationaal rechtsvergelijkend onderzoek inzake psychisch geweld inmiddels van start is gegaan, zoals ook in voorliggende brief wordt vermeld;
    - tijdens de behandeling in de Eerste Kamer van het wetsvoorstel Tegengaan huwelijkse gevangenschap op 21 februari jl.

[1] Kamerstukken II 2021-2022, 24 587, nr. 817

(Kamerlid Dittricht van D66 over het verwachte effect van het wetsvoorstel op femicide);
    - tijdens de behandeling in de Eerste Kamer van het wetsvoorstel inzake verhoging van het strafmaximum voor doodslag op 14 februari jl. (Kamerlid Dittrich van D66);
    - tijdens het mondelinge vragenuur in de Tweede Kamer op 7 februari jl. (vragen over aanpak femicide van het Kamerlid Van der Werf (D66) aan MJenV);
    - tijdens het commissiedebat Strafrechtelijke onderwerpen op 2 februari jl. (naar aanleiding van wetenschappelijk onderzoek naar de meerwaarde van een afzonderlijke strafbaarstelling van psychisch geweld).
- Van belang is dat huiselijk geweld (evenals kindermishandeling) vroeg wordt gesignaleerd en aangepakt, om te voorkomen dat de onveilige situatie voortduurt en mogelijk fataal wordt. Het voornemen om de BORG-training vroegtijdiger aan te bieden, als onderdeel van de versterking van de plegeraanpak, past hierbij: zo snel mogelijk werken aan gedragsverandering bij de betrokkenen. Het past ook bij de beweging 'naar voren' die wordt ingezet in het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: problemen vroeger oplossen, o.a. om gedwongen maatregelen te voorkomen.

4.2 Financiële overwegingen
De financiering van de BORG-training die door de reclassering in strafrechtelijk kader wordt uitgevoerd is sinds 2022 weer onderdeel van de reguliere subsidierelatie tussen het ministerie van JenV en de reclassering. Afrekening is per gevolgde sessie per cliënt. Kosten 2020: €450.000. Kosten 2021: €370.000. Kosten 2022: 450.000. Mogelijk is de dip in 2021 een effect van de coronamaatregelen op de strafrechtketen. De totale jaarsubsidie aan de drie landelijke reclasseringsorganisaties (3RO) bedraagt ongeveer 250 miljoen.
Met o.a. VWS en VNG zal verkend worden hoe de BORG-training daarnaast ook in vrijwillig kader kan worden aangeboden, op welke wijze kan worden verwezen, wat het mogelijke volume en de organisatie-impact zal zijn en wat de wenselijke financieringswijze zal zijn.

4.3 Juridische overwegingen
Niet van toepassing.

4.4 Krachtenveld
Voor de aanpak van huiselijk geweld en seksueel geweld zijn verschillende ministeries betrokken (VWS, JenV, OCW, SZW, BZ), gemeenten, diverse uitvoeringsorganisaties (o.a. Veilig Thuis, zorg- en hulpverlening, politie, justitieorganisaties, onderwijs) en non-gouvernementele organisaties.

4.5 Strategie
Met het versterken van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt beoogd dat mensen eerder geneigd zijn hulp te zoeken, Veilig Thuis te contacteren en naar de politie stappen, zodat zo vroeg mogelijk de juiste interventies kunnen worden ingezet voor de betrokkenen (slachtoffers en plegers), om de veiligheid te herstellen en geestelijk herstel mogelijk te maken. Dit moet ook de 'intergenerationele overdracht' van geweld en problemen doorbreken. Het op jonge leeftijd en op structurele basis meemaken van fysiek,

psychisch en/of seksueel geweld is een belangrijke risicofactor voor herhaald slachtofferschap en/of delinquent gedrag in het latere leven. Een vroegtijdige, degelijke en complete aanpak van huiselijk geweld en seksueel geweld draagt op lange termijn bij aan preventie van criminaliteit en van problemen op andere leefgebieden. De vroegtijdige inzet van de BORG-training voor plegers van partnergeweld, al dan niet in combinatie met de partner, kan hieraan bijdragen.

4.6 Uitvoering
De impactanalyse van het voornemen om de BORG-training ook in vrijwillig kader aan te bieden zal onderdeel uitmaken van de voornoemde verkenning.

4.7 Implementatie
Er zal afstemming plaatsvinden tussen het traject dat gericht is op de doorontwikkeling van de BORG-training en het verkenningstraject t.a.v. het beschikbaar maken van de BORG-training in vrijwillig kader. Over de verdere implementatie hiervan wordt gesproken worden met de betrokken partijen. Daarover wordt de Tweede Kamer periodiek geïnformeerd.

4.8 Communicatie
De woordvoeringslijnen worden voorbereid door DCOM. De eventuele communicatie-inzet is nader te bepalen.

4.9 Ontwikkelingen hiervoor
U bent geïnformeerd over het WODC-onderzoeksrapport over de effectiviteit van de BORG-training voordat u dit rapport op 19 september jl. naar de Tweede Kamer stuurde.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
5.1 Toelichting
Niet van toepassing.

Standaard op te nemen
De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.